

LAUSUNNOT

EUROOPAN TIETOSUOJAVALTUUTETTU

Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunto komission tiedonannosta Euroopan parlamentille ja neuvostolle – ”EU:n terrorisminvastainen politiikka: tärkeimmät saavutukset ja tulevaisuuden haasteet”

(2011/C 56/02)

EUROOPAN TIETOSUOJAVALTUUTETTU, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 16 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 7 ja 8 artiklan,

ottaa huomioon yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24 päivänä lokakuuta 1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY ⁽¹⁾,

ottaa huomioon yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 18 päivänä joulukuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 45/2001 ⁽²⁾ ja erityisesti sen 41 artiklan,

ON ANTANUT SEURAAVAN LAUSUNNON:

I. JOHDANTO

1. Komissio antoi 20. heinäkuuta 2010 tiedonannon ”EU:n terrorisminvastainen politiikka: tärkeimmät saavutukset ja tulevaisuuden haasteet” ⁽³⁾. Tiedonannossa pyritään vahvistamaan ”EU:n nykyistä terrorisminvastaista strategiaa koskevan poliittisen arvioinnin keskeiset tekijät”, ja se on osa sisäisen turvallisuuden strategiaa ⁽⁴⁾. Siinä arvioidaan aikaisempia saavutuksia ja selvitetään EU:n terrorisminvastaisen politiikan tulevia haasteita ja poliittisia suuntaviivoja.

⁽¹⁾ EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁽²⁾ EYVL L 8, 12.1.2001, s. 1.

⁽³⁾ KOM(2010) 386 lopullinen.

⁽⁴⁾ Katso tiedonannon sivu 2.

2. Euroopan tietosuojavaltuutettu on jo antanut erityisiä lausuntoja tai kommentteja monista tiedonannossa mainituista aloitteista. Tämä tiedonanto sisältää kuitenkin laajoja poliittisia näkemyksiä ja pitkän aikavälin toimintalinjoja, mikä on peruste tälle Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunnolle.

3. Tämän lausunnon tarkoituksena on näin ollen vaikuttaa poliittisiin perusvalintoihin alueella, jolla henkilötietojen käyttö on samanaikaisesti erittäin tärkeää, mittavaa ja erityisen arkaluonteista.

4. Tässä lausunnossa ei kommentoida komission 22. marraskuuta 2010 hyväksymää alan uusinta tiedonantoa ”EU:n sisäisen turvallisuuden strategian toteuttamissuunnitelma: viisi askelta kohti turvallisempaa Eurooppaa”. ⁽⁵⁾ Euroopan tietosuojavaltuutettu arvioi tätä tiedonantoa erillisessä lausunnossa, jossa tarkastellaan jälleen eri asiakirjojen välisten selvien yhteyksien tarvetta.

5. Tässä lausunnossa Euroopan tietosuojavaltuutettu analysoi tiedonannon eri tekijöitä ja antaa samalla neuvoja ja suosituksia varmistaa henkilötietojen suojaa koskevan perusoikeuden EU:n terrorisminvastaisen politiikan alalla, erityisesti tarkasteltaessa tulevia haasteita ja laadittaessa uusia poliittisia toimintalinjoja.

II. TIEDONANNON JA TIETOSUOJAKYSYMYSTEN ARVIOINTI

6. EU:n vuonna 2005 hyväksymän terrorisminvastaisen strategian rakenteen mukaisesti ⁽⁶⁾, tiedonannossa analysoidaan ensin EU:n terrorisminvastaisen politiikan neljää tärkeintä osa-aluetta eli ehkäisemistä, suojaamista, toiminnan estämistä ja varautumista. Erillisessä luvussa käsitellään joitakin laaja-alaisia kysymyksiä, kuten perusoikeuksien kunnioittamista, kansainvälistä yhteistyötä ja rahoitusta.

⁽⁵⁾ KOM(2010) 673 lopullinen.

⁽⁶⁾ Asiakirja 14469/4/05, 30 päivänä marraskuuta 2005.

- 1. Ehkäiseminen, suojaaminen, toiminnan estäminen ja varautuminen sekä tarve sisällyttää tietosuojaperiaatteet**
7. ”Ehkäisemiseen” kuuluu monenlaisia toimia vaihdellen radikalisoitumisen ja värväyksen estämisestä siihen, että puututaan tapoihin, joilla terroristit käyttävät Internetiä. Tässä yhteydessä tiedonannossa mainitaan tärkeimpinä saavutuksina terrorismin torjunnasta vuonna 2002 tehty neuvoston puitepäätös ⁽¹⁾, jota muutettiin vuonna 2008 ⁽²⁾.
8. Ihmisten ja infrastruktuurin ”suojaaminen” on myös erittäin laaja aihe, johon kuuluu aloitteita rajaturvallisuudesta, liikenteen turvaamisesta, räjähteiden lähtöaineiden valvonnasta, elintärkeän infrastruktuurin suojelemisesta ja toimintusketjun vahvistamisesta.
9. ”Toiminnan estäminen” sisältää tiedonkeruun, poliisi- ja oikeusviranomaisten yhteistyön sekä terroristien toiminnan ja rahoituksen torjunnan. Tämän alan tulevia haasteita ovat EU:n matkustajarekisteritietoja (PNR) koskevan kehyksen luominen ⁽³⁾, SEUT 75 artiklan hyödyntäminen varojen ja taloudellisten resurssien jäädyttämistä koskevan perustan luomiseksi sekä vastavuoroinen tunnustaminen todisteiden hankkimiseksi rikosasioissa.
10. ”Varautumiseen” kuuluu terrori-iskun jälkeisen tilanteen selvittämiseksi tarvittava valmiuskyky, mukaan lukien apu terrorismin uhreille.
11. Kaikilla näillä alueilla on vahvat yhteydet aloitteisiin, joihin Euroopan tietosuojavaltuutettu on jo ottanut kantaa: Tukholman ohjelma, rajoittavat toimet ja varojen jäädyttäminen, tietojen säilyttäminen, turvallisuuskannerit, aseiden lähtöaineet, biometriikka, Prüm-päätös, matkustajarekisteritiedot, terrorismin rahoituksen jäljittämishjelmaa (TFTP) koskeva sopimus, Schengenin tietojärjestelmä, viisumitietojärjestelmä, yhdennetty rajavalvontajärjestelmä, EU:n tietojen hallinnointistrategia ja rajatylittävä todisteiden vaihto.
12. ”Ehkäisemisen” ja ”suojaamisen” osa-alueet ovat monista erisistä kaikkein arkaluonteisimmat tietosuojanäkökulmasta.
13. Ensinnäkin nämä alat perustuvat määritelmän mukaan mahdollisiin riskinarviointeihin, jotka useimmissa tapauksissa käynnistävät muita kuin epäiltyjä kansalaisia koskevien henkilötietojen ”ennalta ehkäisevän” käsittelyn (esimerkiksi Internet-seulonta, e-borders-hanke ja turvallisuuskannerit).
14. Toiseksi tiedonannossa suunnitellaan lainvalvontaviranomaisten ja yksityisten yritysten (kuten Internet-palvelujen tarjoajien, rahoituslaitosten ja liikenneyritysten) välisten kumppanuuksien lujittamista tärkeiden tietojen vaihtamiseksi ja joskus tiettyjen lainvalvontatehtävien siirtämiseksi yksityisille yrityksille. Tämä merkitsee sitä, että julkiset viranomaiset käyttävät yhä suuremmissa määrin yksityisten yritysten kaupallista tarkoitusta varten keräämiä henkilötietoja lainvalvontatarkoituksiin.
15. Moni näistä aloitteista tehtiin nopeana vastauksena terroristi-iskuihin ilman perusteellista tutkimusta mahdollisista päällekkäisyyksistä jo olemassa olevien toimenpiteiden kanssa. Joissakin tapauksissa jopa muutama vuosi voimaantulon jälkeen ei ole vielä osoitettu, missä määrin näistä toimenpiteistä johtuneet kansalaisten yksityisyyden loukkaukset olivat kaikkien tapauksen osalta todella välttämättömiä.
16. Lisäksi henkilötietojen ”ennalta ehkäisevä” käyttö johtaa todennäköisemmin syrjintään. Tietojen ennalta ehkäisevään analyysiin kuuluu eri henkilöryhmiä (esimerkiksi kaikkia matkustajia, kaikkia Internetin käyttäjiä) koskevien henkilötietojen keruu ja käsittely riippumatta siitä, epäilläänkö kyseisiä henkilöitä mistään. Näiden tietojen analyysi – erityisesti, jos ne yhdistetään tiedonlouhinnan menetelmiin – voi johtaa siihen, että viattomia henkilöitä luokitellaan epäilyksi ainoastaan siksi, että heidän profiilissaan (ikä, sukupuoli, uskonto ja niin edelleen) ja/tai tavoissaan (esimerkiksi matkustamisen tai Internetin käytön osalta) on yhtäläisyyksiä niiden henkilöiden profiiliin ja tapoihin, jotka liittyvät tai joiden epäillään liittyvän terrorismiin. Näin ollen erityisesti tässä yhteydessä (toisinaan arkaluonteisten) henkilötietojen laiton tai virheellinen käyttö yhdistettynä lainvalvontaviranomaisten laajoihin pakkokeinovaltuuksiin voi johtaa tiettyjen henkilöiden ja/tai henkilöryhmien syrjimiseen ja leimautumiseen.
17. Tästä näkökulmasta tietosuojan korkean tason varmistaminen on myös yksi tapa torjua rasismia, muukalaisvihaa ja syrjintää, jotka tiedonannon mukaan ”voivat myös estää radikalisoitumista ja värväystä terrorismiin”.

2. Välttämättömyyden periaatteeseen perustuva johdonmukainen lähestymistapa

18. Tärkeä yleinen huomautus koskee tarvetta varmistaa johdonmukaisuus ja selkeät yhteydet kaikkien sisäasiain alan ja erityisesti sisäisen turvallisuuden alan tiedonantojen ja aloitteiden välillä. Esimerkiksi vaikka EU:n terrorisminvastainen strategia liittyy läheisesti tietohallintastrategiaan, perusoikeuskirjaa koskevaan strategiaan ja eurooppalaiseen tiedonvaihtomalliin, näiden asiakirjojen välistä suhdetta ei ole käsitelty selkeästi ja kattavasti. Tämä kävi vielä

⁽¹⁾ 2002/475/YOS, (EUVL L 164, 22.6.2002, s. 3).

⁽²⁾ 2008/919/YOS, (EUVL L 330, 9.12.2008, s. 21).

⁽³⁾ Kuten todetaan myös komission toimintasuunnitelmassa Tukholman ohjelman toteuttamiseksi, KOM(2010) 171 lopullinen, 20 päivänä huhtikuuta 2010.

- selvemmäksi, kun tiedonanto "EU:n sisäisen turvallisuuden strategian toteuttamissuunnitelma: viisi askelta kohti turvallisempaa Eurooppaa" hyväksyttiin 22. marraskuuta 2010 ⁽¹⁾.
19. Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelee näin ollen, että EU:n toimielimet varmistavat, että sisäasioiden ja sisäisen turvallisuuden alan politiikka ja aloitteet suunnitellaan ja pannaan täytäntöön siten, että varmistetaan johdonmukainen lähestymistapa ja selkeät yhteydet niiden välillä ja luodaan asianmukaisia ja myönteisiä synergiaetuja ja vältetään päällekkäisiä töitä ja pyrkimyksiä.
20. Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelee myös, että tarpeellisuuden periaate otetaan nimenomaan huomioon jokaisessa tämän alan ehdotuksessa. Tämä pitäisi tehdä ottamalla huomioon mahdolliset päällekkäisyydet jo olemassa olevien välineiden kanssa ja rajoittamalla henkilötietojen keruuta ja vaihtoa siihen, mikä on todella välttämätöntä tavoiteltujen tavoitteiden kannalta.
21. Esimerkiksi Yhdysvaltojen kanssa tehdyn terrorismin rahoituksen jäljittämishjelmaa (TFTP II) koskevan sopimuksen osalta Euroopan tietosuojavaltuutettu asetti kyseenalaiseksi, kuinka paljon tätä sopimusta todella tarvitaan sellaisten tulosten saamiseksi, joita voitaisiin saada yksityisyyttä vähemmän loukkaavilla välineillä, kuten niillä, joita on jo olemassa EU:ssa ja kansainvälisellä tasolla ⁽²⁾. Samassa lausunnossa Euroopan tietosuojavaltuutettu kyseenalaisti tarpeen lähettää suuria määriä tietoja ja korosti kohdennettumia ratkaisuja.
22. Tiedonannossa mainitaan, että haasteena on "varmistaa, että kyseiset välineet kattavat todelliset (lainvalvonnan) tarpeet, jotta jäsenvaltioiden viranomaiset voivat – varmistaa, että oikeutta yksityisyyteen ja tietosuoja koskevia sääntöjä noudatetaan täysimääräisesti". Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuu myönteisesti tähän suoraan ilmaisemiseen ja pyytää EU:n toimielimiä arvioimaan, missä määrin jo käytössä olevat ja suunnitellut välineet kattavat lainvalvonnan todelliset tarpeet ja samalla ehkäisevät toimenpiteiden päällekkäisyyksiä tai tarpeettomia rajoituksia yksityiselämään. Tästä näkökulmasta säännöllisissä tarkistuksissa on osoitettava, että nykyiset välineet ovat tehokkaita terrorismin torjuntakeinoja.
23. Euroopan tietosuojavaltuutettu on lukuisissa lausunnoissa ja kommentissa puoltanut, että arvioidaan kaikki nykyiset tiedonvaihtovälineet ennen uusien välineiden ehdottamista, ja korostanut tätä äskettäisessä lausunnossaan tiedonannosta "Katsaus tiedonhallintaan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella" ⁽³⁾. On tärkeää, että arvioidaan nykyisten toimenpiteiden tehokkuutta ja samalla otetaan huomioon uusien suunniteltujen toimenpiteiden vaikutus yksityisyyteen, ja tällä pitäisi olla suuri merkitys Euroopan unionin tämän alan toimintaan Tukholman ohjelmassa esitetyn lähestymistavan mukaisesti.
24. Päällekkäisyyksien ja tehottomuuden pitäisi johtaa muutoksiin poliittisissa valinnoissa tai jopa nykyisten tiedonkeruuta ja tiedonkäsittelyjärjestelmien yhdistämiseen tai lakkauttamiseen.
25. Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelee, että erityistä huomiota pitäisi kiinnittää ehdotuksiin, jotka johtavat kaikkien kansalaisten – eikä vain epäiltyjen – henkilötietojen keräämiseen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä tapauksiin ja erityisiä perusteluja on annettava tapauksissa, joissa henkilötietoja käsitellään muuta tarkoitusta varten kuin mihin tiedot alun perin kerättiin. Tästä esimerkkinä on Eurodac-järjestelmään tallennettuihin henkilötietoihin pääsy lainvalvontatarkoituksessa.
26. Tiedonannossa korostetaan myös sitä, että tärkeimpiä tulevia haasteita on varmistaa tehokas turvallisuutta koskeva tutkimuspolitiikka korkeatasoisen turvallisuuden tarjoamiseksi. Euroopan tietosuojavaltuutettu kannattaa tiedonannossa esitettyä toteamusta, jonka mukaan tehokas turvallisuustutkimus vahvistaisi eri toimijoiden välisiä yhteyksiä. Näin ollen on olennaisen tärkeää, että tietosuoja-asiantuntumusta käytetään turvallisuustutkimuksessa erittäin varhaisessa vaiheessa ohjaamaan poliittisia valintoja ja varmistamaan, että yksityisyyden suoja sisällytetään mahdollisuuksien mukaan uusiin turvallisuuspainotteisiin tekniikoihin "sisäänrakennetun yksityisyyden suojan" periaatteen mukaisesti.

3. Rajoittavien (varojen jäädyttämistä koskevien) toimenpiteiden käyttö

27. Tiettyihin maihin ja epäiltyihin terroristeihin kohdistuvien rajoittavien (varojen jäädyttämistä koskevien) toimenpiteiden käytön osalta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on toistuvasti ja johdonmukaisesti vahvistettu, että perusoikeuksien kunnioittaminen terrorismin torjunnassa on olennaisen tärkeää kansalaisten oikeuksien kunnioittamisen ja toteutettujen toimenpiteiden laillisuuden varmistamiseksi.
28. Euroopan tietosuojavaltuutettu on jo antanut lausuntoja ja esittänyt huomautuksia tällä alalla ⁽⁴⁾. Hän on toisaalta korostanut menettelyjä koskevia parannuksia ja toisaalta vaatinut lisäparannuksia erityisesti oikeuteen saada tietoja ja

⁽¹⁾ Katso tämän lausunnon 4 kohta.

⁽²⁾ Euroopan tietosuojavaltuutetun 22. kesäkuuta 2010 antama lausunto.

⁽³⁾ Euroopan tietosuojavaltuutetun 30. syyskuuta 2010 antama lausunto.

⁽⁴⁾ Euroopan tietosuojavaltuutetun 28. heinäkuuta 2009 antama lausunto ehdotuksesta neuvoston asetukseksi tiettyihin Osama bin Ladenia, al-Qaida-verkostoa ja Talebania lähellä oleviin henkilöihin ja yhteisöihin kohdistuvista erityisistä rajoittavista toimenpiteistä annetun asetuksen (EY) N:o 881/2002 muuttamisesta, (EUVL C 276, 17.11.2009, s. 1). Euroopan tietosuojavaltuutetun 16. joulukuuta 2009 antama lausunto tiettyjä rajoittavia toimenpiteistä, (EUVL C 73, 23.3.2010, s. 1). Katso myös Euroopan tietosuojavaltuutetun 20. heinäkuuta 2010 päivätty kirje kolmesta säädösehdotuksesta, jotka koskevat Miloseviciin ja hänen lähellään oleviin henkilöihin kohdistuvia tiettyjä rajoittavia toimenpiteitä entisen Jugoslavian alueen kansainvälisen rikostuomioistuimen toimivallan tukemiseksi sekä Eritrean kohdistuvia tiettyjä rajoittavia toimenpiteitä. Kaikki Euroopan tietosuojavaltuutetun lausunnot ja huomautukset ovat saatavilla Euroopan tietosuojavaltuutetun verkkosivustolla osoitteessa <http://www.edps.europa.eu>

oikeuteen tutustua omiin henkilötietoihin, näiden oikeuksien rajoituksia koskeviin selkeisiin määritelmiin ja tehokkaiden oikeussuojakeinojen saatavuuteen ja riippumattoman valvontaan.

29. Unionin yleinen tuomioistuin on äskettäin niin sanotussa Kadi II -tapauksessa ⁽¹⁾ vahvistanut tarpeen parantaa luetteloiden henkilöiden saatavissa olevia menettelyjä ja suoja-toimia. Unionin yleinen tuomioistuin korosti erityisesti, että luetteloissa oleville henkilöille on annettava yksityiskohtaista tietoa luetteloon merkitsemisen syistä. Tämä lähes vastaa tietosuojalainsäädännössä säädettyä oikeutta saada tutustua omiin henkilötietoihin ja saada ne oikaistuiksi, erityisesti virheelliset ja vanhentuneet tiedot. Nämä oikeudet, jotka on nimenomaisesti mainittu perusoikeuskirjan 8 artiklassa, ovat tietosuojan ydintekijöitä, ja niitä voidaan rajoittaa ainoastaan siltä osin kuin kyseiset rajoitukset ovat välttämättömiä, ennakoitavia ja lakisääteisiä.

30. Tältä kannalta Euroopan tietosuojavaltuutettu on samaa mieltä tiedonannossa esitetystä näkemyksestä, että terrorisminvastaisen politiikan tulevia haasteita on SEUT 75 artiklan hyödyntäminen. Tämän uuden Lissabonin sopimuksella käyttöön otetun oikeusperustan nojalla voidaan nimenomaisesti ottaa käyttöön luonnollisiin tai oikeushenkilöihin kohdistuvia varojen jäädyttämistä koskevia toimenpiteitä. Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelee, että tätä oikeusperustaa käytetään myös varojen jäädyttämistä koskevan kehyksen luomiseksi, mikä on täysin perusoikeuksien kunnioittamisen periaatteen mukaista. Euroopan tietosuojavaltuutettu haluaa osaltaan edistää asiaa koskevien säädösten ja menettelyjen laatimista ja odottaa, että häntä kuullaan asianmukaisesti ja hyvissä ajoin, kun komissio – vuoden 2011 työohjelman mukaisesti – laatii alaa koskevia erityissäädöksiä ⁽²⁾.

31. Laajemmalla kannalta on olemassa tarve laatia tietosuojakehys, jota voidaan soveltaa yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. SEUT 16 artiklassa esitetään oikeusperusta tietosuojasääntöjen laatimista varten yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla. SEU 39 artiklassa määrättyä oikeusperustaa ja menettelyä sovelletaan ainoastaan, kun jäsenvaltiot käsittelevät henkilötietoja tällä alalla. Vaikka Lissabonin sopimuksessa pyydetään näitä tietosuojasääntöjä ja annetaan välineet niiden laatimiseksi, äskettäisessä tiedonannossa ”Kattava lähestymistapa henkilötietojen suojaan Euroopan unionissa” ei ehdoteta tällaisia aloitteita ⁽³⁾. Tätä taustaa vasten Euroopan tietosuojavaltuutettu kehottaa komissiota antamaan ehdotuksen yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla sovellettavan tietosuojakehyksen laatimiseksi.

⁽¹⁾ Asia T-85/09, Kadi v. komissio, tuomio 30 päivänä syyskuuta 2010 (Kok.), katso erityisesti 157 ja 177 kohta.

⁽²⁾ Komission työohjelman 2011 (KOM(2010) 623, 27 päivänä lokakuuta 2010) liitteessä II (alustava luettelo mahdollisista aloitteista, joita harkitaan) mainitaan ”Asetus menettelyn luomisesta terrorismista epäiltyjen henkilöiden varojen jäädyttämiseksi EU:ssa”.

⁽³⁾ Komission tiedonanto KOM(2010) 609 lopullinen, 4 päivänä marraskuuta 2010.

4. Perusoikeuksien kunnioittaminen ja kansainvälinen yhteistyö

32. Perusoikeuksien kunnioittamista käsittelevässä luvussa korostetaan, että EU:n toimien on oltava EU:n perusoikeuskirjan osalta esimerkkinä, ja perusoikeuskirjan on oltava suunnannäyttävä EU:n kaikissa poliitikoissa. Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuu tähän lähestymistapaan myönteisesti.

33. Euroopan tietosuojavaltuutettu kannattaa myös toteamusta, jonka mukaan perusoikeuksien kunnioittaminen ei ole pelkästään oikeudellinen vaatimus vaan myös keskeinen edellytys keskinäisen luottamuksen edistämiseksi kansallisten viranomaisten ja suuren yleisön välillä.

34. Tämän toteuttamiseksi Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelee ennakoivaa lähestymistapaa ja konkreettisia toimia, myös keinona panna EU:n perusoikeuskirja tehokkaasti täytäntöön ⁽⁴⁾.

35. Yksityisyyden suojan vaikutusten arvioinnit (PIA) ja toimivaltaisten tietosuojaviranomaisten varhainen kuuleminen on varmistettava henkilötietojen suojaan vaikuttavissa aloitteissa niiden alkuunpanijasta ja alasta riippumatta.

36. Tiedonannon kansainvälistä yhteistyötä koskevassa luvussa korostetaan myös tarvetta luoda ”tarvittava oikeudellinen ja poliittinen kehys EU:n ulkopuolisten kumppanien kanssa tehtävän yhteistyön parantamiseksi terrorismin torjunnassa”.

37. Tämän osalta Euroopan tietosuojavaltuutettu muistuttaa tarpeesta varmistaa, että asianmukaiset suojatoimet toteutetaan, kun henkilötietoja vaihdetaan kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa sen varmistamiseksi, että kansalaisten tietosuojaoikeuksia kunnioitetaan asianmukaisesti myös kansainvälisessä yhteistyössä.

38. Tähän kuuluu myös tietosuojan edistäminen yhteistyössä kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa sen varmistamiseksi, että EU:n vaatimuksia noudatetaan. Tämä vastaa myös komission aikomusta kehittää tiukkoja oikeudellisia ja teknisiä tietosuojanormeja kolmansissa maissa ja kansainvälisellä tasolla ja edistää yhteistyötä kolmansien maiden kanssa ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Katso komission tiedonanto Euroopan unionin strategiasta perusoikeuskirjan panemiseksi tehokkaasti täytäntöön, KOM(2010) 573 lopullinen, 19 päivänä lokakuuta 2010.

⁽⁵⁾ Katso komission tiedonanto ”Kattava lähestymistapa henkilötietojen suojaan Euroopan unionissa”, KOM(2010) 609 lopullinen, sivut 16–17.

39. Rajoittavat (varojen jäädyttämistä koskevat) toimenpiteet tarjoavat selkeän mahdollisuuden Euroopan unionin tämän alan toimille, ja tiiviin yhteistyön kolmansien maiden ja Yhdistyneiden kansakuntien kanssa ei pitäisi heikentää EU:n oikeusjärjestyksen tarjoamaa perusoikeuksien suojan korkeaa tasoa.

III. PÄÄTELMÄT

40. Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuu myönteisesti siihen, että tiedonannossa kiinnitetään huomiota perusoikeuksiin ja tietosuojaan, ja suosittelee konkreettisia lisäparannuksia terrorisminvastaiseen politiikkaan.
41. Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelee, että kannatetaan konkreettisilla aloitteilla perusoikeuksien noudattamista tällä alalla ja erityisesti oikeutta henkilötietojen suojaan, joka on välttämätön oikeusvarmuuden, luottamuksen ja terrorismin torjuntaa koskevan yhteistyön edistämiseksi sekä välttämätön oikeudellinen edellytys suunniteltujen järjestelmien kehittämisiksi.
42. Euroopan tietosuojavaltuutettu kannattaa myös lähestymistapaa, jonka mukaan tällä alalla on edistettävä pikemminkin järjestelmällistä politiikkaa kuin iskuihin keskittyvää politiikkaa, erityisesti jos iskut johtavat uusien tiedontallennus-, tiedonkeruu- ja tiedonvaihtojärjestelmien perustamiseen ilman asianmukaista arviointia olemassa olevista vaihtoehdoista.
43. Tässä yhteydessä Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelee, että EU:n toimielimet varmistavat, että sisäasioiden ja sisäisen turvallisuuden alan politiikka ja aloitteet suunnitellaan ja pannaan täytäntöön siten, että varmistetaan johdonmukainen lähestymistapa ja selkeät yhteydet niiden välillä ja saadaan aikaan asianmukaista ja myönteistä synergiaa sekä vältetään töiden ja toimien päällekkäisyydet.
44. Tätä taustaa vasten Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelee, että EU:n lainsäätäjä vahvistaa tietosuojan asemaa sitoutumalla tiettyihin toimiin (ja määräaikoihin), esimerkiksi seuraaviin:

— Arvioidaan nykyisten toimenpiteiden tehokkuutta, ja niiden yksityisyyteen kohdistuvat vaikutukset on otet-

tava huomioon suunniteltaessa Euroopan unionin toimia tällä alalla.

- Kun suunnitellaan uusia toimenpiteitä, on otettava huomioon mahdolliset päällekkäisyydet jo olemassa olevien välineiden kanssa ja niiden tehokkuus sekä rajoitettava henkilötietojen keruuta ja vaihtoa siihen, mikä on todella välttämätöntä tavoitteiden kannalta.
- Ehdotetaan, että laaditaan tietosuojakehys, jota sovelletaan myös yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan.
- Ehdotetaan SEUT 75 artiklan perusteella kattavaa ja maailmanlaajuisia lähestymistapaa, jotta varmistetaan lainvalvonnan tehokkuus ja perusoikeuksien kunnioittaminen (varojen jäädyttämistä koskevien) rajoittavien toimenpiteiden alueella.
- Tämän alan toimenpiteistä käytävissä keskusteluissa on keskityttävä tietosuojaan, esimerkiksi varmistamalla, että yksityisyyden suoja ja tietosuojan vaikutusten arvioinnit tehdään ja että toimivaltaisia tietosuojaviranomaisia kuullaan hyvissä ajoin, kun esitetään asiaa koskevia ehdotuksia.
- Varmistetaan, että tietosuoja-asiantuntemusta käytetään turvallisuustutkimuksessa erittäin varhaisessa vaiheessa ja siten ohjataan poliittisia valintoja ja varmistetaan, että yksityisyyden suoja sisällytetään mahdollisuuksien mukaan uusiin turvallisuuspainotteisiin tekniikoihin.
- Varmistetaan asianmukaiset suojatoimet, kun henkilötietoja käsitellään kansainvälisessä yhteistyössä ja samalla edistetään tietosuojaperiaatteiden kehittämistä ja täytäntöönpanoa kolmansissa maissa ja kansainvälisissä järjestöissä.

Tehty Brysselissä 24 päivänä marraskuuta 2010.

Peter HUSTINX
Euroopan tietosuojavaltuutettu